

MVČK | Dvě pravdy a jedna lež: 70. výročí Ženevských úmluv

14. listopad 2019

Zamyšlení Jeana-Marie Henckaerts (výťah)

Letos v srpnu uplynulo 70 let od přijetí čtveřice dodnes platných Ženevských úmluv na ochranu obětí válek, které spolu se svými třemi dodatkovými protokoly z let 1977 a 2005 představují základní kodex [mezinárodního humanitárního práva](#).

J-M Henckaerst zaznamenává jemné, ale znepokojující „vyprávění“ o Ženevských úmluvách, podle nějž ve světě panuje násilí a chaos, tyto právní testy byly sepsány v době, kdy se válčilo jinak a vědí-li o nich bojovníci vůbec, stejně se jimi neřídí... Proto podrobil na základě praktických zkušeností zkoumání tři teze:

- » *Mezinárodní humanitární právo je široce akceptováno a je dnes důležitější, než kdykoli předtím*

PRAVDA

Čtyři Ženevské úmluvy jsou nejšíře přijatými mezinárodními smlouvami vůbec. Navíc zásady a hlavní pravidla mezinárodního humanitárního práva mají povahu obyčejovou, tedy jde o praxi států uznanou za závaznou. Ve skutečnosti nebývají zásady a pravidla mezinárodního humanitárního práva zpochybňovány – otázkou bývá jejich interpretace (například není zpochybněn zákaz útoku na civilisty, ale je třeba otázkou, zda se daní civilisté přímo účastnili nepřátelství – a ztratili tak ochranu před útokem – či nikoli).

Krom všeobecné akceptace se ukazuje, že rozhodující většina pravidel je stále aktuální – důkazem je práce na nových komentářích k Ženevským úmluvám, kdy je článek po článku procházen. Klíčový je např. komentář ke společnému článku 3 upravujícímu nemezinárodní ozbrojené konflikty – původní Pictetův komentář na 25 stranách narostl na přibližně 200 stran – dvě stovky stran praxe, právní vědy a doktríny...

- » *Ve skutečnosti má mezinárodní humanitární právo pozitivní dopad na životy lidí postižených ozbrojeným konfliktem.*

PRAVDA

Narůstá množství důkazů o vztahu mezi dodržováním mezinárodního humanitárního práva a snižováním lidského utrpení. Jde například o studii MVČK týkající se osob vysídlených válkou. Potřeba prozkoumat úlohu MHP při zmírňování následků války nebyla nikdy naléhavější. To je cílem projektů MVČK, které přinášejí pragmatické argumenty, jak MHP mění životy lidí během válek, a shromažďují důkazy o skutečném dopadu MHP na různé sociální, politické a ekonomické faktory.

- » *Mezinárodní humanitární právo se vždy porušuje a nikdy nerespektuje.*

LEŽ

Přes zdánlivou všudypřítomnost porušování MHP je nesprávné i nebezpečné usuzovat, že MHP se nedodrží a je tak zbytečné. Takový úsudek by snižoval významnost rozhodnutí těch jednotlivců, kteří se každodenně rozhodují, jaký postup je správný a jaký nikoli.

Například v J. Súdánu se nestátní ozbrojená skupina zavázala nepoužívat protipěchotní miny, v Somálsku vyvinula mise Africké unie novou politiku nepřímé palby, která obsahuje povinnost veškerých proveditelných preventivních opatření a omezení použití některých zbraní v obydlených oblastech. Tato politika motivovaná snahou dodržet MHP vedla k měřitelnému poklesu počtu civilních obětí. Toto jsou jen dva příklady z těch, které MVČK shromažďuje a zveřejňuje je na [IHL in Action](#) s cílem ukázat, jaký má dodržování MHP vliv na životy tisíců lidí v ozbrojených konfliktech.

Počátkem letošního roku prezident MVČK P. Maurer řekl, že každý den vidíme MHP v akci: když zraněný může projít přes kontrolní stanoviště, když dítě na frontové linii dostane jídlo a jiné humanitární potřeby, když se zlepší životní podmínky zadržovaných nebo když mohou kontaktovat své rodiny.

I po 70 letech jsou Ženevské úmluvy živoucí, nejsou jen dědictvím.

» [Celý text zamyšlení \(EN\)](#)